

Munich Personal RePEc Archive

Non-Financial Information in Financial Statements as an Element of Corporate Social Responsibility and Prerequisite for Sustainable Development

Atanasov, Atanas

University of Economics - Varna

2014

Online at <https://mpra.ub.uni-muenchen.de/85673/>

MPRA Paper No. 85673, posted 10 Apr 2018 04:07 UTC

НЕФИНАНСОВАТА ИНФОРМАЦИЯ ВЪВ ФИНАНСОВИТЕ ОТЧЕТИ КАТО ЕЛЕМЕНТ НА КОРПОРАТИВНАТА СОЦИАЛНА ОТГОВОРНОСТ И ПРЕДПОСТАВКА ЗА УСТОЙЧИВО РАЗВИТИЕ

Румяна Маринова, Атанас Атанасов
Икономически университет - Варна

Резюме

Въпросите за оповестяването на финансовата и нефинансовата информация за дейността на предприятията винаги са заемали важно място както в изследванията в специализираната литература, така и сред бизнес средите. На съвременния етап на икономическо развитие навременната, адекватна, коректна и ясно оповестена информация винаги дава предимство на тези, които имат достъп до нея. Нефинансовата информация по своята същност е неколичествена информация. Тя съдържа по-скоро качествени характеристики за обектите на отчитане и за предприятието като цяло, включена в ГФО или оповестена по друг официален начин. Към нея може да се причислят: информацията за корпоративния мениджмънт и стратегията на предприятието, информацията относно корпоративната социална ангажираност на компанията, средата в която функционира, пазарния дял, който има, броя на клиентите, текучеството на персонала, информацията за формирани корпоративни културни ценности, заложените стратегии за развитие и т.н. Не винаги обаче публичната финансова отчетност е в състояние да отговори на информационните нужди на онези, които се нуждаят от информацията и то най-вече от такава с нефинансов характер, а в някои случаи пък същата тази отчетност не отразява по най-адекватния начин настъпилите реакции и последици от отчитането на влиянието на тази нефинансова информация. Целта на настоящата публикация се свежда до определяне на ролята и значението на нефинансовата информация като елемент на цялостната стратегия за корпоративна отчетност и като една от предпоставките за постигане на устойчив растеж и развитие на предприятията.

Ключови думи: финансови отчети, нефинансова информация, устойчиво развитие, корпоративна социална отчетност

Key words: financial statements, non-financial information, sustainable development, corporate social responsibility

JEL: M41, M14, M21

На съвременния етап на икономическо развитие навременната, адекватна, коректна и ясно оповестена информация винаги дава предимство на тези, които имат достъп до нея. Не винаги обаче публичната финансова отчетност е в състояние да отговори на информационните потребности на онези, които се нуждаят от информацията и то най-вече от такава с нефинансов характер, а в някои случаи пък същата тази отчетност не отразява по най-адекватния начин настъпилите реакции и последици, обусловени от влиянието на тази нефинансова информация.

Нефинансовата информация по своята същност е неколичествена информация. Тя съдържа по-скоро качествени характеристики за обектите на отчитане и за предприятието като цяло, включена в годишните финансови отчети (ГФО) или оповестена по друг официален начин. Към тази информация може да се причислят: информацията за корпоративния мениджмънт и стратегията на предприятието, информацията относно корпоративната социална ангажираност на компанията, средата в която функционира, пазарния дял, който има, броя на клиентите, текучеството на персонала, информацията за формирани корпоративни културни ценности,

заложените стратегии за развитие, политики по опазване на околната среда и т.н.

Целта на настоящата публикация се свежда до определяне на ролята и значението на нефинансовата информация като елемент на цялостната стратегия за корпоративна отчетност и като една от предпоставките за постигане на устойчив растеж и развитие на предприятията.

Редица автори са разработвали отделни аспекти на този проблем. За някои от тях той има по-широки граници от конкретното оповестяване и може да бъде отнесен и към одиторските доклади към ГФО на предприятията. "Независими гаранции за степента, до която нефинансовата информация във финансовите отчети следва съществуващи оценъчни бази и стандарти за отчитане, може да бъдат полезни за повишаване на доверието и надеждността на докладваната информация".[1]

Други автори разглеждат проблематиката в контекста на връзката „оповестена информация – инвеститорско решение“. Сред тях е Zhang, който посочва, че „информационната несигурност допринася за ненавременната реакция на инвеститорите към

нова информация”.[2] В свое изследване Dumontier и Raffournier обобщават, че „все повече фирми са склонни да оповестяват по-често незадължителна за публикуване (доброволна) информация”[3].

Според редица автори проучванията за оповестяването на информацията в ГФО често водят до един извод, а именно за „сериозни отклонения от задължителното оповестяване и голямо разнообразие от подходи при незадължителното оповестяване”[4]. Именно то пък е тясно свързано с оповестяването на нефинансовата информация, което се оказва от особено значение за потребителите на нефинансова информация, което се потвърждава от редица проучвания, проведени сред потребителите на информация от финансовите отчети на предприятията.

Подобно становище изразяват и от Асоциацията на индустриалния капитал в България (АИКБ). Данните от анализа им са базирани на проучване сред 80 български компании, членове на АИКБ. Резултатите показват, че едва 25% от компанията разкриват често или сравнително често допълнителна информация, надхвърляща минималните законови изисквания, а 80% от дружествата ползват повече от един източник за разкриване на регулирана информация. Своите цели публикуват едва 33,3% от компанията, докато за останалите 66,7% това остава като потенциална възможност. В същото време изследването сочи, че акционерите проявяват много висок интерес към разкриването на допълнителна информация, извън оповестената. Близо 50% от акционерите изпитват дефицит именно на допълнителна финансова информация, а 25% - на допълнителна нефинансова информация. Едва 16,7% не проявяват какъвто и да е интерес към допълнителна информация.[5]

Проучване, проведено сред водещи инвеститори от Асоциацията на дипломираните експерт-счетоводители (ACCA) и Европейския форум за устойчиво инвестиране (EUROSIF), обобщава, че „инвеститорите призовават за по-ясна, по-сравнима и по-интегрирана нефинансова отчетност и повече оповестявания от управителните съвети на предприятията”.[6] Те са помолени да оценят практиките при нефинансовата отчетност на европейските компании. По-голямата част от инвеститорите изразяват убеждението, че за да бъде нефинансовата информация полезна, тя трябва да бъде съпоставима между отделните предприятия. Повечето анкетирани смятат, че сегашната нефинансовата отчетност не е достатъчно съпоставима и освен това изразяват консенсус, че нефинансовата информация

трябва да бъде по-добре интегрирана с оповестяваната финансова информация.

Изследването стига до следните констатации:

- ❖ 93% от инвеститорите са разочаровани от настоящото ниво на отчетността по отношение на оповестяването на нефинансовата информация от гл.т. на достатъчната сравнимост и същественост;
- ❖ 84 % от инвеститорите не приемат начина, по който компанията разкриват и идентифицират съществените нефинансови въпроси, които оповестяват;
- ❖ 92% от инвеститорите считат, че именно управленските бордове на компанията са отговорни за неразкриване на нефинансова информация в достатъчна степен;
- ❖ 92% от инвеститорите се съгласни или напълно съгласни, че между оповестяваната финансова и нефинансова информация трябва да се постигне по-висока степен на интеграция.

Важно е да се отбележи, че е постигнато съгласие и по въпроса каква информация с нефинансов характер следва да бъде оповестявана във финансовите отчети. По този показател 66% от отговорилите са съгласни с предложението на Европейската комисия за разкриване най-малко на информацията относно околната среда, социалната отговорност, правата на човека и въпросите на борбата с корупцията.

Друго изследване, озаглавено „Какво очакват инвеститорите от нефинансовата отчетност?”[7] обобщава резултатите от 94 завършени проучвания, проведени с инвеститори и анализатори от 18 различни страни. Всички от анкетираните в проучването заявяват, че се възползват от нефинансова информация. От различните източници на нефинансова информация на разположение те посочват на първо място като най-полезни докладите относно устойчивостта или корпоративна социална отговорност (КСО), следвани от годишните доклади и интернет страницата на дружеството.

Безспорно става ясно, че бизнесът през 2013 г. все повече осъзнава, че вече не е възможно да бъде конкурентоспособен, без да бъде устойчив и това все повече се приема като конкурентно предимство на онези, които го въведат в дейността си и го направят част от цялостната си корпоративна политика на отговорност. Показателен е фактът, че темата

НЕФИНАНСОВАТА ИНФОРМАЦИЯ ВЪВ ФИНАНСОВИТЕ ОТЧЕТИ КАТО ЕЛЕМЕНТ НА КОРПОРАТИВНАТА СОЦИАЛНА ОТГОВОРНОСТ И ПРЕДПОСТАВКА ЗА УСТОЙЧИВО РАЗВИТИЕ

на последната годишна конференция на Глобалната инициатива за отчетността (GRI) е "От информация към трансформация" и това е факт, защото устойчивата отчетност навлиза в нова ера. Устойчивата отчетност вече не е ориентирана само към бизнес прозрачност заради самата прозрачност, тя е за бизнес трансформация и иновации, водещи до създаване на повече стойност за компаниите отвъд видимите финансови показатели.

При изготвянето и публикуването на годишния финансов отчет изготвянето на доклад за устойчивост сега е стандартна практика за значителна част от най-големите компании в света - нещо, което беше просто немислимо само преди едно десетилетие. Но следващите групи компании все още не са достигнали до отчитане и оповестяване на достатъчно информация, необходима за генериране на критична маса от материал, даваща сравнимост и устойчивост на данните, които трябва да се използват от инвеститори и анализатори на пазара, за да се постигне по-широка трансформация на ниво пазар. Изборът на едно предприятие да не докладва определена информация следователно не само представлява съществен риск и пропусната възможност за него, за повишаване на собствената бизнес активност и репутация, а по този начин тя е в ущърб и на заинтересованите лица и пазари.

Работата на Глобалната инициатива за отчетността (GRI) през последните години е била фокусирана върху подкрепата на повече организации да отчитат и повишат качеството на информацията, която предоставят. Безспорно проблемът надхвърля националните граници и се превръща във всеобщ за инвеститорите и другите ползватели на информация от отчетите по целия свят. Този факт измества фокуса върху мястото и волята на политическата класа при регламентирането на тези въпроси. Ролята на политиците е по-важна от всякога и през последните две години се наблюдава развитие в законодателната и регулаторна рамка навсякъде - от Великобритания до Индия, заедно с предложението на Европейската комисия за големите компании да разкриват нефинансова информация.

В тази насока е и предложението за Директива на Европейския парламент и Съвета за изменение на директиви на Съвета 78/660/ЕИО и 83/349/ЕИО по отношение на оповестяването на нефинансова информация и информация за многообразието от страна на някои големи дружества групи от април 2013 година.[8] По-късно през 2013 година беше

публикувана ДИРЕКТИВА 2013/34/ЕС НА ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ И НА СЪВЕТА от 26 юни 2013 година относно годишните финансови отчети, консолидираните финансови отчети и свързаните доклади на някои видове предприятия и за изменение на Директива 2006/43/ЕО на Европейския парламент и на Съвета и за отмяна на Директиви 78/660/ЕИО и 83/349/ЕИО на Съвета.[9] В член 20 от тази директива се определят правилата за съдържанието на декларацията за корпоративно управление, която трябва да бъде изготвена от котиран на борсата дружества.

Възможността да се подобри прозрачността на социалната информация и информацията за околната среда, която дружествата във всички сектори предоставят с цел да се гарантира равнопоставеност, беше отчетена от Комисията в Акта за единния пазар[10] и в съобщението „Обновена стратегия за периода 2011—2014 г. за корпоративната социална отговорност. В този документ корпоративната социална отговорност се определя като „отговорност на предприятията за тяхното въздействие върху обществото“. Признава се, че нейното развитие следва да се води от самите предприятия, и че те следва да притежават процес, чрез който да интегрират социалните въпроси и въпросите на околната среда в своите бизнес дейности и стратегия. Затова нефинансовата прозрачност е основен елемент в политиката за корпоративна социална отговорност. Повишената прозрачност може да помогне на предприятията по-добре да управляват нефинансовите рискове и възможности и така да подобрят нефинансовите си резултати. В същото време нефинансовата информация се използва от организациите на гражданското общество и местните общности за оценка на въздействието и рисковете, свързани с дейността на дадено предприятие. Освен това тя позволява на инвеститорите да имат по-добра представа за устойчивостта и дългосрочните резултати на предприятията.

Европейският парламент, в своите две резолюции относно „Корпоративната социална отговорност: отчетно, прозрачно и отговорно поведение на стопанските субекти и устойчив растеж“[11] и „Корпоративната социална отговорност: насърчаване на интересите на обществото и действия, насочени към постигането на устойчиво и приобщаващо възстановяване“[12], призна необходимостта от увеличаване на прозрачността в тази област и призова Комисията да представи законодателно предложение. Тези предложения са обект на последващи дискусии, като последните

публикувани становища са от декември 2013 година.

Предвид гореизложеното считаме, че оповестяваната информация следва да бъде подчинена на следните цели:

- (1) Да се увеличи прозрачността на някои дружества, както и да се повиши полезността, съгласуваността и сравнимостта на нефинансовата информация, която се разкрива, чрез повишаване и изясняване на съществуващите изисквания.
- (2) Да се повиши многообразието в управителните съвети на предприятията чрез по-голяма прозрачност с цел да се улесни постигането на ефективен надзор на управлението и стабилно управление на дружеството.
- (3) Да се повиши отчетността на дружеството и ефективността на единния пазар.

Убедено изразяваме виждане, че настоящият подход при разкриването на нефинансова информация в счетоводните директиви не е достатъчно ефективен. Мнозинството от консултираните заинтересовани страни считат, че задължението, посочено в счетоводните директиви не е ясно и лесно може да бъде заобиколено, а необходимата информация „спестена“ на заинтересованите страни. Затова са необходими по-ясни изисквания и по-силен акцент върху въпросите от значение за дългосрочния успех на дружествата. Някои държави членки на ЕС са създали национално законодателство, което надвишава изискванията на счетоводните директиви. Но националните изисквания се различават значително, което повишава неяснотата за предприятията и инвеститорите, действащи на вътрешния пазар.

Изготвената от службите на Комисията[13] оценка на въздействието е установила, че оповестяваната информация се характеризира с „неадекватната прозрачност на нефинансовата информация“. Някои дружества не са успели адекватно да отговорят на нарастващото търсене от страна на заинтересованите страни (включително инвеститори, акционери, служители и организации на гражданското общество) на нефинансова прозрачност. Бяха подчертани някои специфични въпроси както по отношение на количеството, така и на качеството на информацията.

- ❖ Количество на информацията: изчислено е, че само приблизително 2500 от общо около 42 000 големи дружества от ЕС официално оповестяват нефинансова информация ежегодно;
- ❖ Качество на информацията: като цяло разкритата от дружествата информация не отговаря адекватно на нуждите на ползвателите.

Споделяме схващането, че въпреки повишеното търсене на нефинансова информация ползите, свързани с нейното разкриване за някои заинтересовани страни изглеждат дългосрочни и трудни за точно преизчисляване в количествени единици, а същевременно краткосрочните разходи са видими и лесно измерими. Някои предприятия, въпреки че по принцип признават ползите от докладването на нефинансова информация, не са склонни активно да водят политики в тази област именно заради това схващане.

В последната редакция на ДИРЕКТИВА 2013/34/ЕС НА ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ И НА СЪВЕТА от 26 юни 2013 година, която заменя действащите до момента счетоводни директиви в ЕС се посочва, че „информацията, която се оповестява **не следва да бъде ограничена до финансовите аспекти на дейността на предприятието**, а следва да се представи и анализ на въздействието върху околната среда и на социалните аспекти на дейността, които са нужни за разбирането на развитието, резултатите и състоянието на предприятието. В случаите, когато консолидираният доклад за дейността и докладът за дейността на предприятието-майка се представят като единен доклад, може да е целесъобразно да бъдат подчертани онези въпроси, които са от значение за консолидираните предприятия като цяло.”[14] При все това, с оглед на потенциалната тежест за малките и средните предприятия, е уместно да се предвиди държавите-членки да могат да вземат решение за отмяна на задължението за предоставяне на нефинансова информация в доклада за дейността на такива предприятия. Тази нова регулаторна рамка, както и становищата за поредна промяна в посока на повече задължително разкриване на нефинансова информация следва да очертаят критериите за избор на съществени елементи за оповестяване, но според нас всяко налагане на огромен набор от задължително оповестяване би нарушило концепцията за същественост, която следва да се разглежда винаги в контекста на обезпечеността на решенията на потребителите на финансова информация и

НЕФИНАНСОВАТА ИНФОРМАЦИЯ ВЪВ ФИНАНСОВИТЕ ОТЧЕТИ КАТО ЕЛЕМЕНТ НА КОРПОРАТИВНАТА СОЦИАЛНА ОТГОВОРНОСТ И ПРЕДПОСТАВКА ЗА УСТОЙЧИВО РАЗВИТИЕ

преценката на мениджмънта за достатъчната степен за разкриване на информация. За постигането на сравнимост на оповестяванията обаче считаме, че минималният набор от задължителна за оповестяване нефинансова информация е необходим и оправдан от гл.т. на информационната безопасност на потребителите. Считаме, че появата на конкурентно предимство или извличането на по-добра репутация чрез издигането на нивото на социалната отговорност на компанията от конкретно оповестяване би била основния мотив за докладване на нефинансова информация от компаниите.

В заключение можем да обобщим, че най-успешната компания на утрешния ден ще има интегрирана стратегия за постигане на финансови резултати и за създаване на трайна стойност за себе си, своите партньори и обществото. След като една компания е поставила устойчивостта в центъра на своя бизнес модел и подход към създаване на стойност, то логичното следствие е тази максима да намери своята реализация чрез изготвянето на интегриран отчет, съчетаващ в себе си анализ на финансови и нефинансови показатели от дейността ѝ. Такъв интегриран доклад следва на първо място да се стреми да показва как в една компания се създава (или унищожава) стойност, като се вземат предвид не само нейната финансова стойност, но също така и стойността на природните и „социалните“ активи, които използва. Интегрираният отчет ще подчертае основополагащата връзка между финансова и нефинансова производителност, както и начинът, по който те водят от и към основната бизнес стратегия на компанията. С други думи - интегрираните доклади следва да демонстрират интегрирано мислене. Само чрез включване на съществуващи оповестявания за устойчивост една организация може да достигне до наистина цялостен поглед върху стойността на бизнеса си - такъв, който акцентира и върху хората в организацията, използваните природни ресурси, корпоративната социална отговорност и други съществени моменти от дейността с нефинансов характер.

Литература

1. International Corporate Governance Network, ICGN Statement and Guidance on Non-financial Business Reporting, London: International Corporate Governance Network, 2008, p.10.
2. ZHANG X., Information Uncertainty and Stock Returns, Journal of Finance, 2006, 61(1), pp. 105-137.
3. DUMONTIER P., RAFFOMIER B., Accounting and Capital Markets: A Survey of the European

Evidence, European Accounting Review, 2002, 11(1), pp.119-151.

4. ФИЛИПОВА, Ф., Финансовото счетоводство и качеството на финансово-счетоводната информация”, Варна: Стено, 2012, с.122.
5. Борсата трябва да се изчисти от заспалите дружества, <http://www.investor.bg/bylgarii/5/a/aikb-borsata-triabva-da-se-izchisti-ot-quotzaspalitequot-drujestva,65050>, видяна 02.04.2012.
6. Investor insights into non-financial reporting, <https://www.globalreporting.org/information/news-and-press-center/Pages/Investor-insights-into-non-financial-reporting.aspx>, видяна 11.11.2013.
7. Виж Официална страница на изследването: <http://www.accaglobal.com/content/dam/accaglobal/PDF-technical/sustainability-reporting/tech-tp-wdir.pdf>, видяна 11.11.2013.
8. Виж Официална интернет страница на Европейския парламент - http://www.europarl.europa.eu/meetdocs/2009_2014/documents/econ/am/1008/1008917/1008917bg.pdf, видяна на 20.01.2014.
9. Виж Official Journal L 182/19 -29.06.2013, <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2013:182:0019:0076:BG:PDF>, видяна на 20.01.2014.
10. „Акт за единния пазар — Дванадесет листа за насърчаване на растежа и укрепване на доверието“, COM (2011) 206, <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2011:0206:FIN:BG:PDF>, стр. 15.
11. Доклад относно корпоративната социална отговорност: отчетно, прозрачно и отговорно поведение на стопанските субекти и устойчив растеж (2012/2098(INI)); Комисия по правни въпроси. <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//NONSGML+REPORT+A7-2013-0017+0+DOC+PDF+V0//EN&language=EN>.
12. Доклад относно корпоративната социална отговорност: насърчаване на интересите на обществото и действия, насочени към постигането на устойчиво и приобщаващо възстановяване (2012/2097(INI)); Комисия по заетост и социални въпроси. <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//NONSGML+REPORT+A7-2013-0023+0+DOC+PDF+V0//EN&language=EN>
13. Виж Официална интернет страница на Европейската комисия - http://ec.europa.eu/index_bg.htm.
14. Виж параграф 26 от ДИРЕКТИВА 2013/34/ЕС НА ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ И НА СЪВЕТА от 26 юни 2013 година, Official Journal L 182/19 -29.06.2013, <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2013:182:0019:0076:BG:PDF>, видяна на 20.01.2014.

NON-FINANCIAL INFORMATION IN FINANCIAL STATEMENTS AS AN ELEMENT OF CORPORATE SOCIAL RESPONSIBILITY AND PREREQUISITE FOR SUSTAINABLE DEVELOPMENT

**Rumyana Marinova, Atanas Atanasov
University of Economics – Varna, Bulgaria**

Abstract

Issues of disclosure of financial and non-financial information about the companies have always held an important place in both the research literature and the business community. At the present stage of economic development of timely, adequate, correct and clearly disclosed information is always given to those who have access to it. Non-financial information is inherently non-quantitative information. It contains more qualitative characteristics of the object of counting and now generally included in the annual financial statements or disclosed in any other formal way. There to may be assigned : Corporate information management and business strategy , information on corporate social responsibility of the company , the environment in which it operates , market share, which is the number of clients , staff turnover , information formed corporate cultural values planned development strategies , etc. Not always, however, the public financial reporting is able to meet the information needs of those who need information and it mostly of such a non-financial nature, and in some cases even the same reporting does not reflect the most adequate way incident occurred and consequences of considering the effects of this non-financial information. The purpose of this publication is to determine the role and importance of non-financial information as part of the overall strategy for corporate responsibility and as a prerequisite for sustainable growth and development of enterprises.

Адрес за контакти

9000 гр. Варна
Бул. Княз Борис I № 77
Катедра „Счетоводна отчетност“
e-mail: atanasov_at@ue-varna.bg
r_marinova@ue-varna.bg